



KONFERENCJA NAUKOWA

RODZINA PRZED OBLICZEM TEMIDY

20.06.2017

KSIEGA ABSTRAKTÓW

Prelegenci - spis treści

PANEL I

dr Barbara Gujska	2
sędzia Bronisław Czech	4
dr Kinga Karsten	6
ks. prof. Piotr Kroczek	6
dr Grzegorz Gura	8

PANEL II

adw. Mikołaj Pawlak	12
adw. Małgorzata Kowalska	14
dr Robert Rykowski	14
adw. Jerzy Kwaśniewski	16
dr Błażej Kmiecik	18

PANEL III

sędzia Zbigniew Strus	22
mgr Łukasz Mazur	26
sędzia Ewa Rudnicka-Danielska	28
adw. Mariusz Trela	30

Panel I

Instytucja opieki naprzemiennej i kontaktów
naprzemiennych w polskim systemie prawnym



DR BARBARA GUJSKA



BIOGRAM

Doktor nauk humanistycznych. Specjalizuje się w problematyce zagrożeń psychologicznych i psychomanipulacji. Od wielu lat działa społecznie na rzecz ochrony zdrowia psychicznego i praw człowieka. Prezes stowarzyszenia Stop Manipulacji, w ramach którego zajmuje się udzielaniem pomocy osobom poszkodowanym, w szczególności pokrzywdzonym nierzetelnymi opiniami psychologicznymi sporządzanymi dla sądu w sprawach rodzinnych i karnych.

Autorka popularnonaukowej książki *„Molestowanie pamięci. Rzecz o nowym fenomenie psychologicznym i jego skutkach społecznych”* oraz piagetowskiej metody badania inteligencji operacyjnej u dzieci SEDiaP, rekomendowanej przez prof. Remy Droz, pracownika naukowego Wydziału Psychologii, Uniwersytetu w Lozannie.

Znawca i promotor sztuki Art Brut.



ABSTRAKT

Idea opieki naprzemiennej. Znaki zapytania

Wystąpienie skupia się na zagadnieniu tzw. opieki naprzemiennej, postulowanej głównie przez ojców walczących o równe prawa rodzicielskie. Poruszane są problemy definicyjne pojęcia „opieka naprzemienna”, problemy diagnozy rodziny w kontekście konfliktu o opiekę nad dzieckiem. Przedstawiony będzie przypadek konfliktu o opiekę nad dziećmi między rodzicami, w którym wystąpiła przemoc psychiczna. Stawiane jest pytanie czy naprzemienna forma sprawowania opieki rodzicielskiej powinna być preferowana.



SĘDZIA BRONISŁAW CZECH

Sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku



BIOGRAM

Od 1990 r. sędzia Sądu Najwyższego orzekający w Izbie Cywilnej (od 2006 r. w stanie spoczynku).

Kierownik Ośrodka Terenowego Instytutu Badania Prawa Sądowego przy Sądzie Wojewódzkim w Katowicach (1978-2000) organizator konferencji naukowych m. in. „Współdziałanie sądów rodzinnych z poradnictwem rodzinnym” (1985), „Filozofia prawa a tworzenie i stosowanie prawa” (1991), „Sprawiedliwość, etyka, prawo – dylematy współczesne” (1992), „Wartości – wolność – odpowiedzialność” (1993), „Małżeństwo w prawie świeckim i w prawie kanonicznym” (1994), „Czy potrzebna jest w Polsce zmiana prawa rodzinnego i opiekuńczego?” (1995) i redaktor

Autor ok. 30 publikacji, m.in.: Wybrane prawne i aksjologiczne aspekty opiniowania w sprawach rodzinnych (problem „dobra dziecka”), „Zeszyty Naukowe IBPS” 1989, nr 31; Opis a wartościowanie i ocena w opinii biegłego (na przykładzie „dobra dziecka”) [w:] „Etyczno-zawodowe problemy biegłego sądowego psychologa i psychiatry w praktyce sądowej”, Katowice 1995; Bankowe postępowanie ugodowe (wybrana problematyka sądowa), „Przegląd Sądowy” 1995, nr 6; Odpowiedzialność cywilna zakładu leczniczego za szkody wyrządzone przy leczeniu w orzecznictwie Sądu Najwyższego (przegląd orzeczeń za lata 1996-1998 r.). Cz. 1 i 2, Prawo i Medycyna 1999, nr 3 i nr 4; Uznanie dziecka w orzecznictwie Sądu Najwyższego, [w:] Prawo rodzinne w Polsce i w Europie. Zagadnienia wybrane, Lublin 2005; Wierność małżeńska jako kategoria prawna i filozoficzna [w:] „Filozof wśród ekonomistów...”, Katowice 2006; Wierność małżeńska a kwestia winy rozkładu pożycia, Przegląd Sądowy 2007, nr 5; Z problematyki winy rozkładu pożycia małżeńskiego w związku z obowiązkiem wierności małżeńskiej, [w:] „W trosce o rodzinę...” Warszawa 2008; Art. 58 k.r.o. w związku z problematyką ustawy nowelizującej z dnia 6 listopada 2008 r., „Rodzina i Prawo” 2009, nr 12; Wykładnia prawa i niezawisłość sędziowska a zdrowy rozsądek (zagadnienia wybrane) [w:] „AUREA PRAXIS, AUREA THEORIA”, Warszawa 2011; Z rozważań nad postępowaniem i orzecznictwem w sprawach rodzinnych (niezawisłość sędziowska, sprawy o rozwód, sprawy opiekuńcze małoletnich, sędziowie rodinni, dobro dziecka, opinie biegłych), „Rodzina i Prawo” 2012, nr 20/21; Geneza zwrotu „Dobro dziecka” i znaczenie zawartego w nim określenia „dobro”, [w:] „SINE IRA ET STUDIO”, Warszawa 2016.

Współautor komentarzy do Kodeksu postępowania cywilnego, C.H.BECK Warszawa, 6 wydań, ostatnie w 2015 r., Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, LexisNexis Warszawa, 5 wydań, ostatnie w 2011 r.; Kodeksu cywilnego, Komentarz, t. 1 i 2, ZPP Warszawa 2005.

Odnaczony m.in.: Srebrnym Krzyżem Zasługi (1981), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1995), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2011).



ABSTRAKT

Z rozważań do problemu tematyki pieczy naprzemiennej rodziców nad dzieckiem

Przepisy prawa, dotyczące władzy rodzicielskiej i pieczy nad dzieckiem rodziców, których małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód lub wobec których została orzeczona separacja, albo którzy faktycznie żyją w rozłączeniu, ulegały wielokrotnym zmianom w przekonaniu, że osiągnie się optymalny model zapewniający z jednej strony realizację dobra dziecka, a z drugiej strony utrzymywanie relacji każdego rodzica z dzieckiem. Ciągle jednak ten optymalny stan trudny jest do osiągnięcia w praktyce, mimo że sądy wkładają w tym przedmiocie ogromny wysiłek. Rozbudowana w ostatnich latach- przez różne lobby - tendencja do orzekania przez sądy pieczy naprzemiennej nad dzieckiem, jest krytykowana przez psychologów, prawników, w orzecznictwie sądów, szczególnie w odniesieniu do dziecka młodszego, jako niekorzystna dla jego rozwoju. Problem jednak tkwi nie tyle w ciągłym „doskonaleniu” przepisów (aczkolwiek może to być potrzebne), a nawet orzecznictwa sądów, lecz w niezbędnej zmianie hierarchii wartości i mentalności rodziców i społeczeństwa w rozumieniu dobra dziecka i dobra samych rodziców.



DR KINGA KARSTEN

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie



BIOGRAM

Adwokat, pracownik dydaktyczny w Katedrze Prawa Rodzinnego na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. W swojej praktyce zawodowej zajmuje się w głównie prawem rodzinnym. Oprócz tej dziedziny prawa w obszarze jej zainteresowań naukowych znajduje się również kanoniczne prawo małżeńskie.



KS. DR HAB PROF. UPJPII PIOTR KROCZEK

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie



BIOGRAM

Habilitacja z nauk prawnych w 2011 r., kierownik Katedry Prawa Rodzinnego na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie w Krakowie; wykłada także na Wydziale Prawa Kanonicznego. Zajmuje się teorią prawa, prawem wyznaniowym i prawem małżeńskim. Autor m.in. monografii: *The Art of Legislation: the Principles of Lawgiving in the Church* (2012 r.), *Wychowanie: optyka prawa polskiego i kanonicznego* (2013 r.), *Prawo wewnętrzne związków wyznaniowych w perspektywie organów władzy publicznej*. *Klauzule generalne* (2017 r.).



ABSTRAKT

Opieka naprzemienna jako wynik zderzenia dobra dziecka i równości płci

Sądy orzekając o władzy rodzicielskiej, kontaktach z rodziców z dzieckiem, czy pieczy nad dzieckiem zobowiązane są do kierowania się przede wszystkim dobrem dziecka. Rodzice niejednokrotnie są przekonani, że ich wola odnośnie sposobu rozwiązania wspomnianych kwestii jest tożsama z dobrem dziecka. W sytuacjach, w których sąd nie uwzględnia żądania rodzica niejednokrotnie pojawiają się oskarżenia wymiaru sprawiedliwości o dyskryminację ze względu na płeć. Aby przedstawić postawę ojca, którego żądań odnośnie opieki nie uwzględnił sąd można przytoczyć następującą wypowiedź: „Żyjemy w kraju, w którym kobiecie wystarczy powiedzieć przed wymiarem sprawiedliwości jestem matką i dzieci zostają przy niej. A jak facet powie jestem ojcem to usłyszy i co z tego?” (Rozmowa z H. Urbańskim, „Newsweek” (2013) nr 45). W wystąpieniu zostanie przedstawiona opieka naprzemienna jako instytucja prawna, która ma swoje źródło w zderzeniu zasady dobra dziecka i zasady równości płci, i w czasie której stosowania sąd dokonuje konfrontacji tych dwóch konstytucyjnych zasad. W dyskursie uwzględnione zostaną nie tylko regulacje prawne, ale także aspekt psychologiczny opieki naprzemiennej.



DR GRZEGORZ GURA

Uniwersytet Opolski



BIOGRAM

Doktor nauk prawnych w zakresie prawa cywilnego, adiunkt w Uniwersytecie Opolskim, radca prawny w Kancelarii Radcowsko Adwokackiej GCG Grabowscy i Cnota sp. j. w Chorzowie, współpracujący z Kancelarią Radcowsko Adwokacką Lege Medicinae Grabowski i Cnota spółka komandytowo-akcyjna w Chorzowie.



ABSTRAKT

Orzekanie w zakresie władzy rodzicielskiej, pieczy i kontaktów z dzieckiem w świetle nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z 2015 r.

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego bardzo mocno zaakcentowała prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców - zwłaszcza w zmienionym w 2015 r. brzmieniu art. 107 k.r.o. Obecnie preferowanym przez ustawodawcę rozstrzygnięciem w zakresie władzy rodzicielskiej jest pozostawienie jej obojgu rodzicom i choć władzę rodzicielską wyraźnie rozróżnia się od kwestii związanych z kontaktami z dzieckiem, a nawet od sprawowania pieczy nad nim, to jednak zmiana preferencji w zakresie rozstrzygnięć co do władzy rodzicielskiej powinna mieć również przełożenie na orzeczenia w zakresie kontaktów z dzieckiem, sprawowania pieczy nad nim, a nawet ustalenia jego miejsca pobytu.

Panel II

Ochrona uprawnień wynikających z rodzicielstwa
oraz ich egzekucja



ADWOKAT MIKOŁAJ PAWLAK

Dyrektor Departamentu
Spraw Rodzinnych i Nieletnich w MS



BIOGRAM

Absolwent Prawa i Prawa Kanonicznego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Św. Jana Pawła II Członek – Adwokat w Łódzkiej Izbie Adwokackiej od 2006 r., Adwokat w Trybunałach kościelnych od 2005 r. Od 2016 r. dyrektor Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich w Ministerstwie Sprawiedliwości.



ABSTRAKT

Konstytucyjna ochrona małżeństwa i rodziny

Opracowanie tematu dokonane jest na podstawie przepisów Konstytucji RP, prawa procesowego i materialnego dotyczącego aspektów rodzinnych oraz własnej praktyki wykonywanej przez autora jako adwokata świeckiego przed sądami powszechnymi oraz adwokata przy Trybunałach biskupich.

Istotnym jest przywrócenie właściwej ochrony małżeństwa, jako trwałego związku kobiety i mężczyzny, w praktyce stosowania prawa. Ochrona ta wynika wprost z przepisów Konstytucji RP. Winna być odzwierciedlona w przepisach rangi ustawowej.

Autor rozprawia o aktualnie obowiązujących normach oraz praktyce orzecniczej w sprawach rozwodowych. Z tej perspektywy wywodzone są postulaty *de lege ferenda* dla faktycznego urzeczywistnienia zasad konstytucyjnych.



ADWOKAT MAŁGORZATA KOWALSKA

Izba Adwokacka w Warszawie



BIOGRAM

Jest stałym współpracownikiem Kancelarii od 2007r. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie, członek Izby Adwokackiej w Warszawie, w której w 2013 r. złożyła egzamin adwokacki. Specjalizuje się w prowadzeniu cywilnych sporów sądowych, zwłaszcza w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa spadkowego. Posiada wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu spraw o rozwód, o alimenty, o kontakty z dzieckiem, o podział majątku wspólnego małżonków czy o ustalenie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi, jak również w postępowaniach o stwierdzenie nabycia spadku, dział spadku, o zachówek czy uznanie za niegodnego dziedziczenia. Doradza i wspiera Klientów zarówno na etapie postępowania sądowego, jak i podczas rozmów ugodowych, mediacji i negocjacji.



DR ROBERT RYKOWSKI

Izba Adwokacka w Warszawie



BIOGRAM

Absolwent prawa na Wydziale Prawa i Administracji UW oraz nauk politycznych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW. Adwokat od 2000 r.

W listopadzie 2004 r. uzyskał stopień doktora prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2014-2016 dr Robert Rykowski był wykładowcą prawa cywilnego dla aplikantów Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie oraz wizytatorem Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie. Od 2011 r. arbiter Sądu Arbitrażowego w Warszawie przy Krajowej Izbie Gospodarczej, a od 2017 r. arbiter przy Sądzie Arbitrażowym „Lewiatan”.

Dr Robert Rykowski jest autorem wielu opracowań artykułów oraz opinii do czasopism prawnych.



ABSTRAKT

Ochrona dóbr osobistych w prawie rodzinnym - prawo do kontaktu z dzieckiem i utrzymania więzi rodzinnej jako dobro osobiste rodzica

1. Rozbieżność zapatrywań w kwestii, czy ograniczenia (lub w skrajnym przypadku faktyczne wyłączenie) uprawnień jednego z rodziców do kontaktów z małoletnim dzieckiem daje mu podstawę do wytoczenia powództwa o ochronę dóbr osobistych z tytułu naruszenia dobra osobistego podlegającego na utrzymywaniu więzi rodzinnej.

2. Możliwość zastosowania ochrony wynikającej z art. 23 i 24 KC w sytuacji naruszenia prawa do utrzymywania więzi rodzinnej.

3. Dotychczasowe stanowisko sądów - otwarty katalog dóbr osobistych a relacja pomiędzy ochroną gwarantowaną przez KRO i KC.

4. Charakter dóbr osobistych a konstytucyjna ochrona poszczególnych dóbr jednostki (art. 47 i 30 Konstytucji).

5. Dostosowanie form ochrony prawnej do naruszonego dobra (intensywność naruszenia, konsekwencje prawne naruszenia dobra osobistego, możliwość usunięcia skutków naruszenia prawa do utrzymywania więzi rodzinnej).

6. Zbieg ochrony z art. 24 par. 1 i 2 KC z innymi przepisami prawa (art. 598, 15 KPC do 598, 21 KPC).



ADWOKAT JERZY KWAŚNIEWSKI

Instytut na rzecz Kultury Prawnej *Ordo Iuris*



BIOGRAM

Wiceprezes Instytutu na rzecz Kultury Prawnej *Ordo Iuris*, wspólnik Parchimowicz & Kwaśniewski Spółka Adwokacka w Warszawie. Zawodowo zainteresowany problematyką ochrony jednostek i inicjatyw obywatelskich przed arbitralną interwencją aparatu państwa naruszającą ich konstytucyjne prawa i wolności. Współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami praw człowieka i stowarzyszeniami przedsiębiorców jako ekspert od prawa organizacji pozarządowych, zarządzania takimi organizacjami i od udziału trzeciego sektora w demokratycznych procedurach ustawodawczych. Mianowany przez polskie Ministerstwo Sprawiedliwości na członka Rady Społecznej ds. wdrażania Strategii Modernizacji Przestrzeni Sprawiedliwości w Polsce oraz na członka Zespołu ds. ochrony autonomii rodziny i życia rodzinnego. Członek grupy roboczej ds. reformy prawa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie utworzonej przy Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.



ABSTRAKT

Odpowiedzialność karna za uporczywe utrudnianie kontaktów z dzieckiem

Ustawowe unormowanie sankcji cywilnej (zagrożenia, a następnie nakazu zapłaty sumy pieniężnej) za naruszenie obowiązków związanych z kontaktem z dzieckiem wyposażyło rodziców w zazwyczaj dostatecznie skuteczny instrument egzekucji orzeczonych kontaktów. Już sam „efekt chłodzący” instytucji zagrożenia nakazem zapłaty stał się przyczyną widocznej poprawy w poziomie ochrony prawa dziecka do utrzymywania regularnych osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców (art. 9 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka). Jednocześnie niemal wygasła żywa wcześniej akademicka dyskusja na temat dopuszczalności zastosowania sankcji przewidzianej w art. 211 kodeksu karnego w sytuacji zatrzymania dziecka wbrew obowiązkowi określönemu w prawomocnym lub wykonalnym z chwilą wydania postanowieniu sądu rodzinnego.

Do ponownego pochylenia się nad tym tematem skłaniają doświadczenia ostatnich kilku lat, w szczególności nieliczne, lecz niezwykle dotkliwe dla dobra dziecka sytuacje uporczywego ignorowania orzekanych dla egzekucji kontaktów nakazów zapłaty określonej sumy pieniężnej. Rozważając jednak zasadność włączenia instrumentów z zakresu prawa karnego w ochronę powagi lub wykonalności orzeczeń sądowych oraz – pośrednio – w ochronę dobra dziecka, należy jednocześnie uszanować zasadę subsydiarności prawa karnego, w zakresie stosunków rodzinnych znajdującego zastosowanie jedynie w ostateczności.



DR BŁAŻEJ KMIECIAK

Instytut na rzecz Kultury Prawnej *Ordo Iuris*
Uniwersytet Medyczny w Łodzi



BIOGRAM

Doktor nauk społecznych w zakresie socjologii prawa, bioetyk oraz pedagog specjalny. Absolwent studiów w zakresie resocjalizacji, prawa medycznego i bioetyki oraz kursów specjalizacyjnych w zakresie profilaktyki uzależnień oraz ochrony praw człowieka. Koordynator Centrum Bioetyki Instytutu na Rzecz Kultury Prawnej *Ordo Iuris*, adiunkt w Zakładzie Prawa Medycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, wykładowca prawa w Pracowni Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Łódzkiego, oraz mediator (współpracownik) w Fundacji Wsparcia Psychospołecznego w Łodzi, były Rzecznik Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.



ABSTRAKT

Kto jest obrońcą dziecka w sprawie rozwodowej? Perspektywa pedagogiczno-prawna

W moim wystąpieniu chcę skupić się na prawach dziecka, w tym głównie prawie do rodziny. W kontekście tematu konferencji chcę zwrócić uwagę na możliwości walki z rozwodem pomyślnie. Myślę tutaj o zapisanej w KRIO możliwości nie wyrażenia przez sąd zgody na rozwód, z racji na dobro osób małoletnich. Od strony pedagogicznej chcę wskazać owo dobro, oraz psychopedagogiczne konsekwencje rozwodu. W tym kontekście chcę pokazać adwokacką rolę mediatora, który wkra-
czać może w rolę obrońcy dziecka, obrońcy jego dóbr.

Panel III

Rodzicielstwo, rodzina i małżeństwo przed obliczem
Temidy – wybrane aspekty



SĘDZIA ZBIGNIEW STRUS

Sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku



BIOGRAM

Urodzony 14 maja 1939 r. Studia: pierwszy rok Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (1955 /1956), następnie: 5 lat studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, dwa lata aplikacji sądowej w Sądzie Wojewódzkim dla woj. Warszawskiego. Od 1965 do 1967 roku aplikacja adwokacka w woj. Warszawskim, następnie od 1967 do 1990 r. adwokat w woj. warszawskim. W 1990 r. powołany od 1 lipca do składu Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.



ABSTRAKT

Zadłużone dzieci

1. Zjawisko społeczne

W programach telewizyjnych zdarzają się audycje przedstawiające dramat dzieci a nawet osób wchodzących w dorosłe życie, pozbawionych „własnej piędzi ziemi” albo zagrożonych długami przekraczającymi możliwości ich spłacenia. Na ogół stan taki wiąże się z nabyciem mieszkania lub nieruchomości gruntowej przez dziedziczenie.

2. Autorzy nie wnikają szczegółowo w przyczyny (nieraz bardzo zagmatwane) takiego stanu lecz eksponują dramat dzieci zagrożonych utratą mieszkania i degradacją społeczną. Zdarza się, iż sprawa była już przedmiotem postępowania sądowego, wydano prawomocne orzeczenie co do jej istoty i nie ma nadziei na zmianę tej sytuacji.

Dramatyzmu przedstawieniom dodają wypowiedzi nawet kilkuletnich dzieci oznajmiających, że „nic nie pożyczają”, zapowiadających, że „nie pozwolą komornikowi...” itp. Czy dzieci wypowiadające takie hasła zdają sobie sprawę ze stopnia komplikacji własnej sytuacji? Nie zawsze, lecz nadzwyczajne przeżycia mogą pozostawić trwałe ślady w ich osobowości...

3. Dostępne komentarze widzów wyrażają na ogół współczucie dzieciom ale zdarzają się także wypowiedzi agresywne potępiające porządek prawny „tego” państwa oraz krytykujące „wymiar sprawiedliwości” dopuszczający do przedstawianych dramatów. Budowane na takich obrazach oceny rozstrzygnięć sądów jako niesprawiedliwych zawierają oskarżenie o niekompetencję, bezduszość lub niesprawiedliwość

Sprawiedliwość

Jest jednym ze słów znanych i używanych od niepamiętnych czasów, a jej podstawowa treść jest uważana za socjotyp utworzony z memów wpisanych w mózgiach ludzi świadomych nieuchronności końca życia. W tym tkwi stałe oczekiwanie powszechnej sprawiedliwości i naturalne dążenie do przestrzegania prawa jako sztuki tego co dobre i słuszne. Tak określał je Celsus w słowach: *ius ars boni et aequi*[1].. Według współczesnego pojęcia sprawiedliwości akceptującego tę definicję prawo mieści w sobie także pierwiastek porządku formalnego: nadanie przez konstytucyjny organ władzy w zrozumiałym przekonaniu, iż jest słuszne, dobre i użyteczne.

Ograniczone uczestnictwo dzieci

Wprowadzanie dzieci w postępowania sądowe dotyczące stanu majątkowego rodziców powinno być rozsądne - odpowiednie do stopnia ich rozwoju. Odpowiadają temu przepisy kodeksu cywilnego Tytuł II. ustanowiono kategorie ograniczonej i pełnej zdolności do czynności prawnych, posługując się formułami pełnej zdolności osoby fizycznej do czynności prawnej (z chwilą uzyskania pełnoletności- art. 11), braku zdolności osoby do czynności prawnej (art. 12) , ograniczonej zdolności do czynności prawnej nabywanej z mocy prawa z chwilą pełnoletności (art. 15). Wskazane ograniczenia małoletniego znajdują w art. 14 § 1.kc sankcję w postaci nieważności czynności prawnej; z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych sprawach życia codziennego.

Jednocześnie kodeks cywilny proklamuje zdolność prawną każdego człowieka (art. 8 § 1), w tym zdolność prawną nasciturusa odnośnie do hipotetycznych zdarzeń

Spadkobranie

Niepowtarzalnymi związkami społecznymi są rodziny oparte na małżeństwie i rodzicielstwie. Wśród wielu funkcji podstawowe znaczenie wyraża się w tym, iż stanowią źródło impulsów rozwoju osób i podstawy materialnej egzystencji; uwzględniając jednak indywidualny byt każdego człowieka w naturalny sposób wytworzyły i nadały formy prawne zjawisku spadkobrania. . Spadkobranie przebiega wewnątrz rodzin (między małżonkami jako doskonałą formą sprawdzoną historycznie) oraz międzypokoleniowo poprzez „więź krwi”.

Dziedziczenie obejmuje nie tylko prawa lecz także obowiązki zmarłego. Przejście ich następuje z mocy ustawy (art. 922 kc), która wskazuje rodzaj praw nie wchodzących do spadku, tzn. praw ściśle związanych z osobą zmarłego. Według doktrynalnego ujęcia: do spadku wchodzi prawa o charakterze cywilnoprawnym.

Testament Radykalizm chwili otwarcia się spadku wynika z nieodwracalności śmierci człowieka. Odmiennym zagadnieniem jest ustalenie chwili zgonu, w której następuje nabycie spadku. W ramach określonych tematem nie trzeba wspominać o dziedziczeniu ustawowym tu bowiem następuje automatyzm działania prawa, natomiast dziedziczenie testamentowe w okresie ostatnich ponad dwudziestu wieków wytworzyło znaczną ilość reguł, pozwalających odtworzyć i zabezpieczyć wolę spadkodawcy.

Obecnie można zauważyć pewien regres w postaci zmniejszanie się liczby testujących dokonujących wyboru i powołania spadkobiercy być może jako wynik zmian kulturowych: unikanie tematu śmierci, konsumpcjonizm oraz inwestowanie raczej w wykształcenie (nielicznych) dzieci, a nie w trwałą majątek.

Przeszkody dziedziczenia i nieważność testamentu

ze względu na niegodność spadkobiercy; skomplikowane postępowanie dowodowe w wielu wypadkach oparte na dowodach tzw. osobowych. Ustalenie świadomości, istnienia woli testowania, i swobody wyrażenia woli.

Słabość testamentu tkwi w jego „milczeniu” wobec zarzutów zmierzających

do podważenia prawdziwości formalnej i materialnej, szczególnie w wypadku testamentu allograficznego (szczególnego), Największe prawdopodobieństwo „utrzymania się” rozrządzenia spadkiem przez powołanie spadkobiercy dają testamenty notarialne, ale i one nie chronią całkowicie przed inteligentnie sformułowanymi zarzutami, jeżeli ich obalenie może się opierać tylko na dowodach pośrednich, a sędzia na podstawie sprzecznych dowodów musi wydać orzeczenie merytoryczne. Należy nadto zauważyć iż w postępowaniu nieprocesowym krąg uczestników jest z reguły większy niż liczebność stron w procesie, a tym samym większa może być dyspersja stanowisk.

Nabycie spadku

Dokonuje się z mocy prawa z chwilą otwarcia spadku. Zachodzi więc przypadek bezpośredniego działania ustawy wywierającej skutki majątkowe. Wystarczające są dwie przesłanki: śmierć spadkodawcy i zdolność prawna osoby uznawanej przez ustawę za spadkobiercę. Dziecko spełniające obie przesłanki staje się spadkobiercą –nawet nie wiedząc o tym-jeżeli rzeczywiście należy do kategorii spadkobierców ustawowych albo testamentowych.

Przejęcie zadłużenia spadkodawcy na inne osoby

Z chwilą śmierci spadkodawca traci zdolność prawną a jego długi stanowią część rodzajową spadku, ponieważ wg art. 922 § 1 kc spadek stanowią prawa i obowiązki majątkowe. Nie można zatem twierdzić, że zobowiązanie pieniężne kilkuletniego dziecka jest zjawiskiem niezwykłym, za które odpowiedzialność spada na „wymiar sprawiedliwości”.

Czas do namysłu i działania

Spadkobierca od chwili powzięcia wiadomości o tytule swego powołania może w terminie sześciu miesięcy oświadczyć się co do przyjęcia lub odrzucenia spadku. Oświadczenie składają osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych, jednak skutki milczenia (niezłożenia oświadczenia w terminie) są różne: przyjęcie proste kreujące pełną odpowiedzialność za długi, natomiast przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza ulgową odpowiedzialność osoby nie mającej takiej zdolności np. z powodu wieku.

Uwolnienie się od odpowiedzialności

Radykalne uwolnienie się od długów spadkodawcy wymaga odrzucenia spadku. Dziecko nie może złożyć takiego oświadczenia inaczej niż „przez” przedstawiciela ustawowego. Obowiązek spłacania długu spadkodawcy przechodzącego na małoletnie dziecko może jednak wygasnąć wskutek złożenia w terminie odpowiedniego oświadczenia o odrzuceniu spadku; w imieniu dziecka dokona tego jego przedstawiciel ustawowy albo opiekun. Natomiast zwolnienie od odpowiedzialności za długi spadkowe przy istnieniu majątku spadkowego stanowiłoby jaskrawą niesprawiedliwość, dlatego ustawodawca nie może dopuścić do zniweczenia słusznego roszczenia wierzyciela.



ŁUKASZ MAZUR

Stowarzyszenie Stop Manipulacji



BIOGRAM

Łukasz Mazur absolwent matematyki na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie i psychologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zainteresowania badawcze metodologia badań w naukach empirycznych i społecznych, psychomanipulacja i psychologiczne wskaźniki podatności na psychomanipulacje. Od 15 lat współpracuje z organizacjami z trzeciego sektora. Obecnie ze stowarzyszeniem “Stop Manipulacji”.



ABSTRAKT

Wpływ stereotypowego postrzegania płci rodzica na ocenę kompetencji opiekuńczych – badania empiryczne

Zjawisko posługiwania się fałszywymi oskarżeniami i błędnej interpretacji zdarzeń w relacjach społecznych jest jednym z podstawowych problemów wymiaru sprawiedliwości.

Referat będzie poświęcony ocenie szczególnie wrażliwej przestrzeni relacji międzyludzkich jakim jest granica relacji opiekuńczo wychowawczych ze sferą seksualności dziecka, przez osoby które przygotowują się do pełnienia zadań w sądownictwie i wsparciu rodziny.

Autor przedstawi wyniki badań eksperymentalnych, w których prosił studentów psychologii i prawa o ocenę zeznań małoletnich w rzekomych sprawach o przestępstwo seksualne. Poprzez manipulację płcią dziecka składającego zeznanie i płcią rodzica autor chciał sprawdzić czy na ocenę zdarzenia miała wpływ zmienna płci. A poprzez dobór scenek, autor chciał sprawdzić, czy u respondentów będzie występowała tendencja do penalizacji zachowań rodzicielskich. Referat zamyka wskazanie potencjalnych konsekwencji procesowych stereotypizacji płci w sprawach o kontakty i opiekę.



SĘDZIA EWA RUDNICKA-DANIELSKA

Sędzia Sądu Okręgowego w stanie spoczynku
Lureatka nagrody Sędziego Europejskiego 2004



BIOGRAM

Urodzona 22.11.1944 w Szczawnicy. W 1962 r. podjęła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ukończone w 1967 r. Po dwuletniej aplikacji sądowej powołana na stanowisko Asesora b. Sądu Powiatowego w Nowym Sączu - nominowana na stanowisko sędziego tego sądu w 1971 r. (pracując w Wydziale Cywilnym i Rodzinnym).

W 1991 r. awansowała na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Nowym Sączu i swoją służbę pełniła w Wydziale Cywilnym a także w Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, aż do przejścia w stan spoczynku zawodowego w 2009 r.

Najważniejsze osiągnięcia zawodowe i funkcje pozazawodowe:

- lata 1994-1998 - Wojewódzki Komisarz Wyborczy w Nowym Sączu
- 2004 r. - pierwsza nagroda i tytuł honorowy: „Sędzia Europejski” przyznana przez Polską Sekcję Międzynarodowej Komisji Prawników jako wyraz najwyższej oceny uzasadnień do orzeczeń wydanych przez laureata w oparciu o postanowienia Konstytucji RP oraz aktów prawa międzynarodowego.
- 2007 r. - eksperta w podkomisji Sejmu RP pracującej nad nowelizacją Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego i k.p.c.
- Od 2012 roku członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego przy Rzeczniku Praw Dziecka w Warszawie.
- 2009 r. - medal Krajowej Rady Sądowniczej „Za długoletnią nienaganną godną naśladowania służbę w sądownictwie”.

Aktualnie posiada status mediatora sądowego, którego przedmiotem szczególnej troski i aktywności na płaszczyźnie zawodowej i społecznej jest kondycja moralna polskiej rodziny i jej stabilność. Animator Duszpasterstwa Prawników i doradca rodzinny Specjalistycznej Poradni Katolickiej „Arka” w Nowym Sączu.



ABSTRAKT

Propozycje rozwiązań *de lege ferenda* w zakresie prawa materialnego i procesowego zmierzające do zahamowania wzrastającej liczby rozwodów

Aktualne rozwiązania ustawowe w zakresie regulacji materialno-prawnych i procesowych w sprawach o charakterze rodzinnym prowadzą do drastycznego pogorszenia jakości rozstrzygania tych spraw w praktyce sądowej.

Konsekwencją takiego stanu prawnego i zaniechań ustawodawcy jest stale wzrastająca ilość pośpiesznie orzekanych rozwodów. Obniża się szacunek do instytucji małżeństwa a negatywne skutki - w znacznej części- pochopnie podjętych przez małżonków decyzji o wystąpieniu o rozwód są nie do przecenienia-tak w sferze społecznej jak i ekonomicznej a przede wszystkim w relacjach wewnątrz -rodzinnych. Mnoży się ilość okaleczonych emocjonalnie rozwiedzionych małżonków i ich dzieci.

Istnieje pilna konieczność podjęcia konkretnych ciągle opóźnianych kroków ustawodawczych zmierzających do tworzenia fundamentów dla alternatywnego sposobu rozwiązywania konfliktów rodzinnych także w zakresie dotyczącym przesłanek materialno-prawnych jak i procesowych w przebiegu spraw o rozwód i separację. Niezbędne jest włączenie się -w zakresie polskich rozwiązań prawnych w tej materii -do realizacji Rekomendacji Ministrów Rady Europy z dnia 21.01.1998.(nr.R/98/1)



ADWOKAT MARIUSZ TREŁA

Izba Adwokacka w Toruniu



BIOGRAM

Mediator, koncyliator, trener i wykładowca, adwokat * w latach 1991-2010 sędzia Sądu Rejonowego w Toruniu * od 2011 roku adwokat prowadzący Urzecz Kancelarię Adwokacką w Toruniu, specjalista w zakresie prawa cywilnego i gospodarczego. * założyciel i fundator Fundacji Dobra w Toruniu, propagującej pozasądowe sposoby rozwiązywania konfliktów i prowadzącej Centrum Mediacji Świętej Rity, którego jest Dyrektorem. * aktywny mediator i koncyliator, wpisany na listy stałych mediatorów prowadzone przez Prezesów Sądów Okręgowych w Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku, Płocku, Łodzi, Poznaniu, Elblągu i Olsztynie. * trener prowadzący nieprzerwanie od 1998 roku edukację przedsiębiorców, urzędników, prawników i konsumentów, również w zakresie pozasądowych sposobów rozwiązywania konfliktów, szkolący również kandydatów na mediatorów oraz mediatorów podnoszących kompetencje zawodowe.



ABSTRAKT

Święta Rita zamiast Temidy, kilka uwag o mediacji i koncyliacji w sprawach rodzinnych

Przedmiotem referatu jest zagadnienie efektywnego zastąpienia aktywności sądów powszechnych w rozwiązywaniu szeroko rozumianych konfliktów rodzinnych instrumentami ADR (głównie -mediacja i koncyliacja).

Przedstawiony problem jest doniosły społecznie z uwagi na wpływ konfliktów w rodzinie na kondycję moralną i psychiczną społeczeństwa, w szczególności na formowanie postaw i sposobu kształtowania relacji interpersonalnych dzieci i młodzież.

Prezentowane zagadnienie zasługuje na analizę z uwagi na destrukcyjne skutki nierozwiązanych lub wadliwie rozwiązywanych konfliktów w rodzinie na społeczeństwo, a w związku z tym konieczność poszukiwania bardziej użytecznych form regulowania stosunków interpersonalnych w rodzinie. Istotnym motywem analizy zagadnienia jest niewydolność polskiego Wymiaru Sprawiedliwości w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych.

Pozasądowe sposoby rozwiązywania konfliktów (ADR) są w dalszym ciągu niedowartościowanymi instrumentami łagodzenia napięć w rodzinach oraz odbudowania więzi w rodzinie.

Mediacja i koncyliacja to jedyne instrumenty służące odbudowaniu więzi rodzinnych, przywracające równowagę w tych relacjach. Orzeczenie sądu staje się często zarzewiem nowego konfliktu lub eskalacji dotychczas istniejącego z uwagi na definiowanie stron procesu jako „wygrany-przegrany”.

Wskazane deficyty mają swoje źródło w niedowartościowaniu rodziny jako fundamentalnej tkanki społecznej, jak też w brak zaufania Prawodawcy i Wymiaru Sprawiedliwości w efektywność zasady autonomii konfliktu oraz zdolność rodziny do samodzielnego rozwiązywania konfliktów bez udziału sądów powszechnych albo z minimalnym ich udziałem. Innym źródłem problemu jest niedostateczny stopień konsolidacji środków pomocowych w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych ze strony instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Konsekwencją zastanej sytuacji jest postępująca erozja więzi społecznych we wszelkich ich wymiarach, alienacja jednostki w rodzinie i społeczeństwie, rosnąca liczba zaburzeń rozwojowych i patologii wśród dzieci i młodzieży będących następstwem zaburzonej socjalizacji, jak też rosnące koszty społeczne nierozwiązywania lub wadliwego rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

Z tych względów należy:

- doskonalić dostępne formy rozwiązywania konfliktów rodzinnych bez udziału sądów powszechnych i organów ścigania lub z ich optymalnie niskim zaangażowaniem,
- modyfikować procedury postępowania sądowych i administracyjnych w kierunku wymuszenia na stronach konfliktu uprzednie podjęcie próby jego rozwiązania w drodze mediacji lub koncyliacji,
- opracować formuły podnoszenia kompetencji zawodowych mediatorów i koncyliatorów.

temida.ordoiuris.pl

Telefon: (22) 404 38 50
E-mail: konferencja@ordoiuris.pl